

Dijalog Beograd-Priština: Potrebno demokratsko i održivo rešenje

Datum
feb. '20.
24.

Dijalog Beograda i Prištine mora da bude u službi građana, kako bi oni imali poverenja u njega. Značajnu ulogu igraju politički aspekt normalizacije odnosa, kao i mediji, neki su od zaključaka skupa koji je Beogradski centar za bezbednosnu politiku (BCBP) organizovao 24. feburara 2020. u Beogradu.

Stavovi građana i građanki o dijalogu, njegova budućnost, kao i uloga medija bili su teme diskusije kroz tri panela.

Šta građani misle o postignutim sporazumima između Beograda i Prištine?

Prvi panel bio je posvećen rezultatima istraživanja o stavovima građana i građanki o postignutim sporazumima između Beograda i Prištine, koje je sprovedeno u Srbiji i na Kosovu, u okviru **Grupe za zagovaranje javnih politika Kosova i Srbije (KSPAG)**.

Istraživačica Beogradskog centra za bezbednosnu politiku (BCBP) Isidora Stakić predstavila je rezultate istraživanja o stavovima građana i građanki Srbije o tehničkim sporazumima Beograda i Prištine.

Građani u Srbiji ne vide mnogo konkretnih efekata tehničkih sporazuma, dok su neki od njih percipirani i negativno. Na primer, sporazum o telekomunikacijama Srbi posmatraju negativno, dok Albanci u najvećoj meri taj sporazum vide pozitivno, Stakić je objasnila.

"Većina ispitanika se slaže sa da Kosovo de facto više nije deo Srbije, ali su istovremeno veoma protiv nezavisnosti Kosova. To nije bila tema istraživanja, ali ova percepcija da je Kosovo još uvek deo Srbije je osnova za sve ostale stavove naših ispitanika. Na primer, Srbi iz Srbije nisu zadovoljni sporazumom o komunikacijama jer treba da plaćaju roving kada su na Kosovu", istakla Stakić.

Umesto da doprinesu da se jaz premosti i informišu građane, političari šalju suprotstavljene poruke, naglasila je Stakić.

Građani podržavaju dijalog jer se plaše sukoba. Međutim, žele novi format i više informacija o kontekstu i tehničkom delu dijaloga, zaključila je Stakić.

Donika Marku iz Kosovskog centra za bezbednosne studije (KCSS) podelila je rezultate istraživanja sprovedenog na Kosovu.

„Generalna percepcija građana i građanki je da je dijalog glavna tema. Zato što predugo traje, teško ga je pratiti i razumeti šta se dešava. Ispitanici smatraju da procesu dijaloga nedostaje transparentnost koja je bila veća na početku dijaloga, a koja se postepeno smanjivala kako je proces prešao sa tehničkog na političko,“ Marku je istakla.

Potrebno je da se problemi koji postoje a koji nisu tehnički reše, da bi se vratilo poverenje u sporazume, zaključila je Marku.

Programski direktor Beogradskog fonda za političku izuzetnost (BFPE) Marko Savković naglasio je da se mediji u najvećoj meri fokusiraju na političke aspekte dijaloga, zanemarujući sve što je postignuto od 2011. godine. Aktivnosti Grupe za zagovaranje javnih politika Kosova i Srbije pokrivale su skoro sve aspekte tehničkih dogovora i sva veća mesta na Kosovu i u Srbiji, ali je veliki izazov boriti se protiv govora mržnje koji mejnstrim mediji često plasiraju, zaključio je Savković.

Da li tehnički dijalog ima budućnost?

Drugi panel bio je posvećen diskusiji o budućnosti tehničkog dijaloga.

Direktor BCBP Igor Bandović istakao je da sporazum Beograda i Prištine mora da bude održiv i da obe strane preuzmu odgovornost nad njim.

„Dijalog je započeo kao tehnički, a onda je prešao u politički. Dok tehnički aspekti dotiču samo neke građane, politički imaju uticaj na sve. Da bismo imali politički dijalog, neophodno je da obe strane preuzmu vođstvo, vlasništvo i odgovornost nad njim,“ istakao je Bandović.

Bandović je naglasio da brzo rešenje ne bi donelo uspeh.

„Ne verujem u brza rešenja. Kao civilno društvo, moramo da se borimo za demokratsko i održivo rešenje. Na primer, Severna Makedonija je došla do sporazuma nakon 27 godina jer je javnost bila pripremljena,“ rekao je direktor BCBP.

Bandović je zaključio da su nedostatak dijaloga i polarizacija u srpskom društvu ključni problemi koji predstavljaju prepreku bilo kakvom političkom dogovoru.

Predsednica Evropskog pokreta u Srbiji Jelica Minić rekla je da trenutno postoji ubrzanje u okviru procesa dijaloga, novi kontekst i nove aktere. Međutim, pitanje je koliko toga se postiže. S obzirom da je Srbija okružena zemljama Evropske unije i da je EU pokrenula dijalog, prvo treba da se okrenemo njima.

„Postoje dva simultana procesa. Prvi je proces normalizacije, za šta služe tehnički sporazumi kao koraci ka normalizaciji odnosa, koji dugoročno vode pomirenju. Ali bez drugog procesa, pomirenja, nema ni normalizacije. Oba procesa su isprepletana,“ istakla je Minić.

Minić je naglasila da pozitivne priče o dijalogu i odnosima između dve zajednice utiču na stavove građana na dobar način, i da ovakve priče treba širiti u što većoj meri.

Naim Rašiti, izvršni direktor Balkans Policy Research Group istakao je tri stavke potrebne za jasniju viziju tehničkog dijaloga.

„Prvo, treba da se stekne osećaj dijaloga. Drugo, multilateralni podticaji za primenu koraka na regionalnom nivou, kao na primeru sporazuma o diplomama, da se ne ide u Brisel da bi se to rešavalo. Slično je i sa romingom. I treće, regionalni predstavnici su potrebni na Kosovu da bi se stvarni posao uradio na lokalnom nivou. Ljudi su potrebni da bi se napravio temelj za dalje sporazume,“ rekao je Rašiti.

Dijalog traje previše dugo, i postao je zatočenik političkog establišmenta, zaključio je Rašiti.

Paneli „Šta građani misle o postignutim sporazumima između Beograda i Prištine“ i „Da li tehnički dijalog ima budućnost“ organizovani su uz podršku ambasade Evropske unije. Sadržaj ove aktivnosti isključiva je

Stavovi građana o nastavku dijaloga i moguća rešenja

Treći panel bio je posvećen razgovoru o rezultatima istraživanja javnog mnjenja sprovedenih u Srbiji i na Kosovu o tome kako građani vide budućnost i moguća rešenja u okviru dijaloga.

Istraživač Kosovskog centra za bezbednosne studije Plator Avdiu podelio je nalaze „Barometra bezbednosti na Kosovu“. Građani Kosova kao najveće pretnje vide korupciju i nezaposlenost, dok se Srbija nalazi na trećem mestu. Međutim, sam dijalog Beograd-Priština rangiran je veoma nisko na listi najvećih pretnji i većina se zalaže za nastavak dijaloga, objasnio je Avdiu.

„Većina ispitanika i ispitanica smatra da dijalog treba da se nastavi u nekoj formi - dok se ne uspostavi sporazum, ili dok Srbija ne prizna Kosovo. Preko trećine ispitanika smatra da sa taksama treba nastaviti, a 33% da ih treba ukinuti, dok svega pet procenata smatra da ih treba privremeno suspendovati,“ rekao je Avdiu.

Većina građana i građanki Kosova se zalaže za nastavak dijaloga sa Beogradom. Međutim, Srbija se nalazi pri vrhu percipiranih bezbednosnih pretnji i negativnih uticaja, objasnio je Avdiu.

Milan Krstić iz Centra za društveni dijalog i regionalne inicijative predstavio je nalaze istraživanja javnog mnjenja u Srbiji o normalizaciji odnosa Beograda i Prištine.

„Među građanima Srbije emocije još uvek vladaju razgovorima o kosovskom pitanju, tema prepoznavanja je tabu, a veći nivo podrške imaju samo maksimalističke verzije dogovora u kome Srbija dobija nešto zauzvrat. Istraživanje jasno pokazuje da su stavovi građana velikim delom oblikovani uticajem prorežimskih mejnstrim medija,“ istakao je Krstić.

Nikola Burazer, izvršni urednik portala European Western Balkans, osvrnuo se na to kako mediji predstavljaju dijalog.

„Postoje dve teme - kako mediji prezentuju dijalog i kako ga vlast prezentuje putem medija. Izveštavanja se često svode na to ko se sa kim sastao, bez analize šta je dogovoreno, šta implementirano i kakvog će efekta to imati. Analiza je više prisutna u medijima na Kosovu s obzirom da sporazumi više utiču na njih. Imamo i tabloide bliske vlasti koji šire nacionalističke poruke protiv dijaloga. Pitanje je zašto mediji bliski vlasti ovo rade? Odgovor je to što vlasti odgovara da budu predstavljeni kao zagovarači procesa, ali ne i ustupaka,“ rekao je Burazer.

Rezultati istraživanja iz Srbije i sa Kosova pokazuju da ne postoji dovoljna podrška građana za predložena

---

rešenja u okviru dijaloga. Za to su odgovorne poruke koje političke elite šalju, kao i ratnohuškački narativi koje često propagiraju mejnstrim mediji, zaključio je Burazer.